

Tilanus

tionarissen van de Rijkspolitie", dan is dit niet juist. Het Takenbesluit vermeldt: „in samenwerking met andere daartoe aangewezen organen”.

Spreekt de Minister echter over „functionarissen van de rijkspolitie”, dan kunnen voor wat de engere beveiligingstaak betreft hier slechts voor in aanmerking komen de daarvoor ingedeelde rijksrechercheurs. Andere ambtenaren van rijkspolitie dienen zich te dezen te bepalen tot het uitoefenen van de algemene politiedienst, als daar zijn de algemene surveillance en/of bij verplaatsingen het bewaken van daarvoor geëigende kruispunten en afzettingen van wegen, doch zich niet te bemoeien met de engere beveiliging van de vorstelijke personen.

Het Takenbesluit behoudt deze belangrijke dienst voor aan de marechaussee, die deze dienst, waarvoor zij geheel is uitgerust en geëncadreerd, uiteraard dient te verrichten onder de uiteindelijke verantwoordelijkheid van de Minister van Justitie.

Beveiliging is meer dan ceremonieel en waar, zoals de Memorie van Antwoord ook thans weder stelt, de onderhavige regeling van het Takenbesluit onverlet blijft, kan de efficiency van deze taak en de goede samenwerking en verstandhouding tussen de korpsen, waarop de Minister zelf ook prijs stelt, slechts gebaat zijn bij een geven aan een ieder wat hem toekomt.

Er is daarenboven geen enkele reden te veronderstellen, dat de marechaussee deze taak, welke als nummer één in het besluit is genoemd, niet naar behoren zou kunnen vervullen.

Daarnaast veroorloof ik mij nog een opmerking over de bijstandsverlening.

Herhaaldelijk gebeurt het, dat, wanneer in bepaalde delen van het land, die ongeveer in het centrum zijn gelegen, bij manifestaties, grote wedstrijden e.d. politiebijstand moet worden verleend, rijkspolitie — de heer De Vos van Steenwijk sprak van bijeenharken; ik zou het iets anders willen zeggen — uit Zeeland en Limburg, Friesland en Groningen daarheen wordt gedirigeerd en men tegelijkertijd de aanmerkelijk dichterbij gekazerneerde marechaussee krampachtig verwijderd houdt. Extrakosten zijn daarbij zelfs in deze tijd kennelijk geen zwaar, n'en déplaise de bestedingsbeperking.

Na deze opmerkingen omtrent de verhouding tussen de marechaussee en de rijkspolitie ten slotte een opmerking inzake het optreden van de gemeentepolitie in een rijkspolitiegemeente in afwachting van de komst der rijkspolitie na een verkeersongeluk.

In de Memorie van Antwoord op het Voorlopig Verslag van deze Kamer betreffende hoofdstuk IV van de begroting voor het lopende jaar, schreef de Minister van Justitie op blz. 12, rechterkolom, te beginnen met de laatste volledige alinea:

„Van een onbevredigende toestand, welke daarin zou bestaan, dat de verkeersdienst van een gemeentelijk politiekorps bij ongevallen met motorrijtuigen, zelfs wanneer die van ernstige aard zijn, niet mag optreden in een gemeente met rijkspolitie, ook niet als de ambtenaren van gemeentepolitie zich in de onmiddellijke nabijheid van het ongeval bevinden, is de ondergetekende niet gebleken.

Integendeel, uit de door hem ontvangen inlichtingen blijkt, dat er op dat punt in het algemeen kan worden gesproken van een zeer goede en nauwe samenwerking tussen de verkeersdiensten van de gemeentelijke politiekorpsen en de verkeersgroepen van het Korps Rijkspolitie. In de hierboven bedoelde gevallen treedt het eerst ter plaatse komende politiekorps onmiddellijk op en neemt de noodzakelijke eerste maatregelen in afwachting van de komst van de ter plaatse bevoegde politieinstantie.”.

Mijnheer de Voorzitter! Dit antwoord is enigszins optimistisch, want wat is de zaak?

Nadat een verkeersongeval heeft plaatsgehadt op het territoire van de rijkspolitie mag de gemeentepolitie wel maatregelen nemen in het belang der eventueel gewonden, maar mag zij niet aanvangen met het onderzoek, zodat degenen, die bij een aanrijding zijn betrokken, voor een deel dikwijls onschuldigen, tot hun gro-

Tjalma e. a.

te ergernis veelal langdurig moeten wachten tot de rijkspolitie ter plaatse is, d.w.z. de verkeersafdeling van de rijkspolitie, want zij, die bij deze politie niet bij dit onderdeel zijn ingedeeld, mogen evenmin als de gemeentepolitie het onderzoek aanvangen. Kostbare tijd gaat hiermee verloren en de betrokkenen begrijpen niet, waarom dit niet anders kan.

De verkeersafdeling van de rijkspolitie treft geen verwijt, want deze kan nu eenmaal niet overal tegelijk zijn.

Wanneer zij op de ene plaats bezig is met een onderzoek of onderweg daarheen en zij wordt dan draadloos opgeroepen naar een plaats, die 40 km in een andere richting ligt — dat komt voor —, dan is het duidelijk, dat langdurig moet worden gewacht.

En het is niet duidelijk, waarom een voor het onderzoek volledig uitgeruste gemeentepolitie dan lijdelijk moet toezien.

Daar komt nog bij, dat in het belang van het onderzoek de positie van de voertuigen, die bij een aanrijding zijn betrokken, gehandhaafd moet blijven totdat de stand van het onderzoek gedooft doorrijden toe te laten, hetgeen betekent, dat het verkeer nodeloos lang wordt belemmerd.

Competentievragen mogen hierbij niet de eerste viool spelen.

De heer De Niet: Mijnheer de Voorzitter! Het is mij een bijzonder genoegen namens de fractie, waarvan ik de eer heb lid te zijn, over de politie te mogen spreken aan de hand van het ontwerp-Politiewet. De politie is een onderdeel van het staatsapparaat, dat mij bijzonder lief is. Ik acht nl. de politie een uitermate belangrijk apparaat van de Overheid. Zij is terecht meer dan eens genoemd het visitekaartje van de Overheid en daarom acht ik bijzonder belangrijk de vraag, hoeveel belangstelling, maar ook hoeveel geld Regering en Parlement overhebben voor een in een werkelijke democratie passend politie-apparaat.

Mijn politieke vrienden en ik behoren tot de vele andere leden, die in het Voorlopig Verslag aangevangen zijn met enkele verdiensten van het voor ons liggende wetsontwerp te noemen. Omdat enkele sprekers, die vóór mij het woord gevoerd hebben, hierover al iets gezegd hebben, wil ik deze verdiensten nog even kort opnoemen en dan nog enkele andere punten bespreken. De verdiensten van het wetsontwerp, die door de „vele andere” leden in het Voorlopig Verslag worden opgesomd, komen meestal overeen — en niet toevallig — met de verdiensten, die ook in het Voorlopig Verslag der Tweede Kamer door „vele” leden naar voren zijn gebracht. Wellicht, dat de tijd nog eens komt, Mijnheer de Voorzitter, dat dit onderscheid wordt opgeheven.

Een van de genoemde verdiensten is b.v. het feit, dat de Regering niet is gezwicht voor de aandrang, die op haar is uitgeoefend, helaas juist door vele politie-organisaties, om te komen tot een gecentraliseerd politie-apparaat. In de tweede plaats wordt het als een verdienste genoemd, dat de Regering het systeem heeft gehandhaafd, dat in kleine gemeenten werkelijk geen gemeentepolitie kan bestaan. Ik geloof, dat de grens, door de Regering gesteld, ternauwernood hoog genoeg is en dat de grens eigenlijk daar moet liggen, waar men aan de top van het plaatselijke korps ten minste twee leden van het kader van inspecteur of hoger aantreft.

Wij hebben ons verder met het principe, waarop dit wetsontwerp rust, akkoord verklaard, nl. dat het openbaar ministerie uiteindelijk verantwoordelijk is voor het opsporings- en vervolgingsbeleid en dat de burgemeester verantwoordelijk is voor de openbare orde.

De Minister van Justitie heeft in de Tweede Kamer gerept van de grote verdiensten van de ontwerpers van het voor ons liggende ontwerp, die, zo heeft hij gezegd, nuchter — ik zou eraan willen toevoegen: blijkbaar ondanks de welvoorziene kelder van de Hooge Veluwe —, met een koel hoofd, zelfs onder de druk van de door deze materie zo sterk opgezweepte hartstochten de zakelijk verantwoorde structuur hebben gevonden. Ik geloof, dat dat „sterk opgezweepte hartstochten” wel eens wat is overdreven. Men zou het weleens denken, wanneer men de bezwaren leest, maar de politie heeft rustig haar taak

De Niet

vervolgd, ook onder het Politiebesluit 1945, zoals zij dat ook vóór 1940 heeft gedaan en zoals zij dat ook nu doet, of wij dit wetsontwerp nu aanvaarden of niet. De politie verricht haar taak. Daarom zou ik willen beginnen met hulde te brengen aan vele onderdelen van het politie-apparaat in Nederland, met name dus van de burgerlijke politie, die in dit ontwerp wordt geregeld, zijnde het Korps Rijkspolitie en de korpsen gemeentepolitie. Zij hebben, vooral ook door de actie van hun vakbonden en verenigingen, weten te bereiken, dat de politie in Nederland langzaam maar zeker in de loop der laatste decennia een betere plaats heeft gekregen, betere mensen heeft aangehouden en dat zij zo geoutilleerd is geworden, dat zij haar taak beter kan verrichten, en dat alles dikwijls tegen de openbare opinie in. Er moet nog veel gebeuren eer de Nederlandse politie in de samenleving de plaats heeft, die de politie b.v. in Engeland heeft. Laten wij hopen, Mijnheer de President, dat wij daarheen op weg zijn en dat ook de discussie van deze dag daartoe een bijdrage mag leveren.

Wij hebben er geen behoefte aan om op het ogenblik opnieuw in te gaan op het zogenaamde politievraagstuk. Wij willen uitgaan van het voor ons liggende wetsontwerp. Wij willen verder ook buiten beschouwing laten het probleem van de Koninklijke Marechaussee. Wij hebben in het Voorlopig Verslag doen opnemen, dat wij het met het standpunt van de Regering eens zijn, en het verwondert mij dikwijls hoe blijkbaar — anders begrijp ik niet, dat het altijd van dezelfde zijde komt — hierbij beginzelen zijn betrokken en dat juist tegen de verandering van de taak van de Koninklijke Marechaussee sinds de tweede wereldoorlog zoveel bezwaren bestaan. Ik ben er een voorstander van, dat de politietak te midden van de burgerij zoveel mogelijk wordt verricht door de burgerlijke politie, en ik kom hierop staks nog wat uitvoeriger terug. Ik geloof, dat het wetsontwerp, dat voor ons ligt, zijn werking zal hebben, zoals de Regering bedoelt, wanneer de verschillende instanties, rijkspolitie, gemeentepolitie, maar ook openbaar ministerie en burgemeesters, leren hun taak in dit geheel van justitie en politie, te zien, en dat zij vermijden in elkanders vakbekwaamheid en op elkanders terrein te treden. Dan ook voorkomen wij operettes zoals in Valkenswaard, met zulke betreuwenswaardige gevolgen. Dergelijk optreden is een kwestie van politievakkennis en politie-ervaring, een volkomen andere vakkennis en andere ervaring dan die het openbaar ministerie behoort te hebben. Het openbaar ministerie is verantwoordelijk voor het vervolgings- en opsporingsbeleid, maar dit wil nog niet zeggen: voor alle tactiek.

Mijnheer de Voorzitter! Ik heb er geen behoefte aan om, zoals de vorige spreker, met zoveel nadruk te zeggen: denk eraan, korpschef, u bent second-in-command en ik, burgemeester, ben first-in-command. Ik heb daaraan geen behoefte. Een goed korpschef — zeker wanneer hij de rang van commissaris of hoofdcommissaris heeft — of een goed groepscommandant van de rijkspolitie is wel niet first-in-command, maar hij moet zijn eigen terrein van optreden en beleid hebben. Dat hij aan een ander orgaan verantwoordelijk is, ontkent deze stelling niet, en laten wij daarmee ook vulling geven aan dat prachtig vak bij de politie. Ik heb er trouwens geen behoefte aan — zoals veelal in den lande nog altijd wordt gedaan — de positie van de burgemeester ook in dit opzicht te mythlogiseren. Dit is ook bij de bestrijding van dit wetsontwerp al te veel gebeurd en daarvan is waarschijnlijk helaas ook het gevolg geweest, dat de verbeteringen, die nog mogelijk waren, niet zijn aangebracht, want men heeft dat standpunt overtrokken.

Mijnheer de President! Ik pleit dus op deze plaats opnieuw voor een juiste verhouding tussen openbaar ministerie en politie. Er moet een juist onderling begrip zijn bij openbaar ministerie, burgemeester en politie, in alle richtingen van deze driehoeksverhouding. Ik geloof, dat een dergelijk goed onderling begrip bepaald niet wordt bevorderd, wanneer een officier van justitie zich veroorlooft — zoals kort geleden in Utrecht is gebeurd —, bij de berechting van een notoir oorlogsmisdadiger te zeggen, dat hij in de verdachte typisch ziet de figuur van de kleine man, van de gemoedelijke plattelandsburgemeester, die in oorlogstijd

niet bestand was gebleken tegen de hem door zijn superieuren opgelegde taak.

Mijnheer de Voorzitter! Ik zou nu nog iets willen zeggen van de punten in deze Memorie van Antwoord, die ons bijzonder welkom zijn.

In de eerste plaats denk ik dan aan blz. 2, linkerkolom, waar de Regering er blijkbaar behoefte aan heeft gehad — ik ben daar blij om —, nog eens, zij het volkomen ten overvloede, vast te stellen, dat de Minister van Binnenlandse Zaken verantwoordelijk is voor de faits et gestes te dezen van de Commissarissen der Koningin en de Minister van Justitie voor de faits et gestes van de procureurs-generaal, fungerend directeur van politie. Wij wisten dit natuurlijk wel, maar het is goed, dat het nog eens in deze Memorie van Antwoord staat, want daaruit blijkt, dat over deze faits et gestes bij toepassing van deze wet ter gelegenheid van de behandeling der begrotingen van Binnenlandse Zaken en van Justitie van gedachten kan worden gewisseld met de desbetreffende bewindslieden.

Wij zijn voorts verheugd over het feit, dat de Regering heeft afgewezen de aanduiding „preventief justitieel”, waarmee immers in bepaalde kringen wordt bedoeld de gehele politietak te brengen onder de taak van het openbaar ministerie. De Regering wijst dit terecht af.

Ook zijn wij verheugd over de aandacht, die de Regering in de Memorie van Antwoord heeft gewijd — op dit punt wijk ik dus eveneens af van mijn voorganger op dit spreekgestoelte — aan de sterkte en de taakuitoefening van de politie. Daar staan vele, vrij positieve dingen. Ik begrijp zeer wel, dat de Ministers in een dergelijke Memorie van Antwoord niet al te exact kunnen zijn. Ik kan de Minister van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie verzekeren, dat de vraag, die in het Voorlopig Verslag voorkomt, nl: is de criminaliteit in die gemeente zo onrustbarend, geen misverstand is. Ik ben blij met zijn antwoord, omdat vaststaat, dat, wanneer onder zijn bewind weer een dergelijke vraag in een dergelijk verband wordt gesteld, er misverstand is, nl. tussen een hoofdbenaar en zijn Minister.

Aan de omvang en de plaats van de politietaken wordt ook een passage in de Memorie van Antwoord gewijd. Dat is misschien iets te mager, doch ik heb er begrip voor. Het is moeilijk hier een exacte omschrijving te geven. Ik ben echter volstaan met de omschrijving van de taak van de politie, in tegenstelling tot velen in den lande, in artikel 28. Ik ben zeer verheugd, dat daarin uitdrukkelijk staat „het bieden van de helpende hand aan hen, die deze behoeven”. Men kan daarover natuurlijk cynisch spreken. De taak van de politie is echter zoveel omvattend, dat deze niet voor een exacte omschrijving vatbaar is. Ik vertrouw dan ook, dat de Minister van Binnenlandse Zaken, toen hij in de Memorie van Antwoord sprak over het niet ongelimiteerd mogen zijn van de dienstverlening, niet doelde op het hulp bieden aan hen, die zulks behoeven. Ik kan het volkomen met de Minister eens zijn, dat deze dienstverlening natuurlijk nooit ongelimiteerd mag zijn. Natuurlijk mag zulks nooit ongelimiteerd geschieden.

Aan de andere kant hoop ik, dat de Minister er begrip voor zal hebben, dat het moeilijk is b.v. voor de politie te Wassenaar om parkeerassistentie bij de ambassades in Wassenaar van de hand te wijzen. Dit zijn delicate moeilijkheden. Bij festiviteiten en bewaking zal er misschien weleens iets te veel van de politie worden gevraagd en misschien zal daarop ook weleens iets te welwillend op worden ingegaan. Men dient echter te voorkomen, dat er te veel particuliere bewakingskorpsen komen. Het is immers zeer moeilijk deze onder controle te houden. Vóór de oorlog is dat getracht, maar niet goed gelukt. De politie is er toch om overal daar, waar het nodig is met een zekere sanctie te kunnen optreden haar taak te vervullen. Daarvoor is immers de politie de aangewezen instantie.

Over de sterkte van de politie zijn wij nog niet geheel gerust. Wat daarover uitdrukkelijk in de Memorie van Antwoord staat, kunnen wij onderschrijven; dat valt ook onder de passages, die wij welkom heten. Ik kom er aanstonds nog op terug naar aan-

De Niet

leiding van de circulaire van 11 januari van de Minister van Binnenlandse Zaken. Ik moge er in het verband van de Memorie van Antwoord nog op wijzen, dat daar staat, dat de Ministers eigenlijk niet begrijpen, dat in het Voorlopig Verslag wordt gemeend, dat te dezen in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal voldaanheid klinkt. Ik begrijp dat wel, want er staat uitdrukkelijk in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer (blz. 6, rechterkolom):

„Ten aanzien van de sterkte van de politie hebben de ondergetekenden aan hetgeen zij bij de behandeling van de reeds eerder genoemde begrotingshoofdstukken hebben uiteengezet, weinig toe te voegen. Men mag uit de huidige situatie niet de gevolgtrekking maken, dat van de preventieve en opvoedende taak van de politie vrijwel niets meer terecht kan komen. De veronderstelling, dat de politie door gebrek aan sterkte er toe gebracht zou worden eerder en in sterkere mate van geweldmiddelen gebruik te maken, moet eveneens als onjuist van de hand worden gewezen. Waar de hier geplaatste opmerkingen niet zijn toegelicht, is het overigens moeilijk daarop in concreto in te gaan. De ondergetekenden kunnen zich evenmin verenigen met de zienswijze, dat veelal niet of niet in voldoende mate wordt beschikt over gemotoriseerde vervoermiddelen; zij hebben integendeel de indruk, dat in het algemeen reeds een bevredigd peil is bereikt.”.

Excuseert u mij dit uitvoerig citaat, Mijnheer de Voorzitter! Het was nodig om deze opmerking in het Voorlopig Verslag te rechtvaardigen. Uit deze alinea klinkt voldoening. Niemand kan dat ontkennen. Daarom ben ik blij, dat uit de Memorie van Antwoord aan deze Kamer blijkt, dat elke voldaanheid aan de ondertekenaars vreemd is, terwijl op een andere plaats duidelijk staat, dat de ontwikkeling van de outillage en de sterkte nog lang niet zodanig zijn als zij zouden moeten zijn. Dat is een ander geluid dan uit de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer klinkt. Ik mag in dit verband nog zeggen, dat vrijwel elke politiechef, met wie men daarover vertrouwelijk kan spreken, het eens blijkt te zijn met de karakterisering van een van de verantwoordelijke mensen in de grote stad, dat de functie van de politie langzamerhand al te zeer begint te gelijken op die van de brandweer. De politie krijgt het karakter van een alarmeringsapparaat, dat wil zeggen van een apparaat, dat gesignaleerd kan worden, als het al mis is. Daardoor wordt een groot gedeelte van het politieapparaat in beslag genomen. Dat is de reden, waarom er van de preventieve en opvoedende taak van de politie inderdaad weinig terecht komt. Daarom spreekt mij ook, dat dit in de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer werd ontkend. Een ieder, die een klein beetje hart heeft voor de politie, ziet het voor zijn ogen. Er komt weinig terecht van de opvoedende taak, die de politie ten aanzien van de jeugd heeft; er komt weinig terecht van het toezicht op de gazons, de bosschages, van het contact met de jeugd op de scholen, van het toezicht op het rondhangen van de jeugd in cafetaria's, in winkelstraten en op vensterbanken. Het is voor een groot deel een ouderprobleem. Wat komt er echter van de noodzakelijke preventieve surveillance terecht? Wij weten het allen. Iedere politiechef weet het.

Daarom verwondert het mij, dat ook in de Memorie van Antwoord aan deze Kamer doorklinkt: de efficiency kan worden vergroot. Daarmede wordt misschien de mechanisatie bedoeld. Ieder, die verantwoordelijk is, zal dit inderdaad betrachten. Daardoor wordt het apparaat mobieler. De paar mensen, die er zijn, kunnen sneller worden verplaatst. Niemand zal echter, met name niet in de binnenstad en in de dichte bevolkingscentra, de waarde van de surveillance per jeep willen gelijkstellen met die van de surveillance per rijwiel of te voet. Door deze andere wijze van surveilleren komt het vrijwel niet meer voor, dat het politiekorps de mensen kent. Voor een deel valt dit te aanvaarden, omdat ook de gehele mentaliteit van de burgerij is veranderd. Dat dit element echter geheel is verdwenen, is onjuist, met name voor het verkrijgen van erva-

ring door en de opvoeding van het jongere personeel. Ik weet wel, dat, wanneer een politiechef handelt, zoals een vroegere politiechef van Kattenburg in Amsterdam handelde, hij veelal door zijn collega's zal worden uitgelachen. Deze politiechef ging zich namelijk mede verantwoordelijk voelen voor het sociale gevoel van de buurt en nam geen genoegen met het repressieve werk van de politie. Hij heeft gezegd: ik moet hier ingeschakeld worden. Waar kan dat tegenwoordig nog in verband met de sterkte en de outillage? Als men het afscheid van zo'n politiechef en zelfs later zijn begrafenis heeft meegeemaakt, dan is men geroerd. Dan ziet men, welk een band deze politiechef heeft weten te leggen, niet door de politie zacht op te laten treden, maar door haar begrip te doen hebben voor de verhoudingen, zoals die in deze buurt waren gegroeid, tussen de politie en de bevolking. Dan ziet men, hoe dankbaar de bevolking van Kattenburg in Amsterdam deze politiechef is.

Wij hebben verder met genoeg gelezen, dat de Regering heeft geantwoord, dat er geen versterking nodig zal zijn van de positionele medewerkers van de procureur-generaal of van de Commissarissen der Koningin. Door deze mededeling is duidelijk komen vast te staan, dat de taak niet wordt uitgebreid, doch slechts gewijzigd. Wij zijn daarover verheugd, want wij willen u niet verhelten, Mijnheer de Voorzitter, dat wij eerst wat bang waren, dat het wegvallen van de gewestelijke commandanten zou worden gecompenseerd door een versterking van de staf van de procureur-generaal, fungerend directeur van politie.

Op blz. 8 van de Memorie van Antwoord wordt iets gezegd over het Capitulantereglement. Er staat, dat de ondergetekenden niet begrijpen, wat dit te maken zou kunnen hebben met de verkregen resultaten van de werkclassificatie. Ten dele ben ik blij, Mijnheer de Voorzitter, dat het geheugen van de geachte bewindsliden en van de ambtenaren op hun Departement op dit punt vrij kort is. Het ging bij het Capitulantereglement niet om bestedingsbeperking, maar om bezuiniging. Het vloeide voort uit de wet-Welter, welke tevens leidde tot ordenende maatregelen op velerlei gebied, o.a. op het gebied van het vervoer. Door de toepassing van het Capitulantereglement werden de agent en hoofdagent van politie gelijkgesteld met de sluiswachter, die zijn klompje naar beneden liet zakken om een dubbeltje in ontvangst te nemen en die verder vrijwel geen enkele wetskennis en al wat van de politie geëist moet worden, nodig had. Zo zijn er meer voorbeelden van onbillijke behandeling ten gevolge van het Capitulantereglement aan te halen. Daardoor zijn er ook vele protesten gekomen en is er terecht gezegd, dat er op deze wijze een devaluatie van de politiefunctie plaatsvond.

Mijnheer de Voorzitter! Ik wil ook nog even vermelden, hoewel ik dit eigenlijk had willen overslaan, dat de Regering de suggesties van de hand wijst, dat deze bewindsliden het ontwerp van hun ambtsvoorgangers te snel zouden hebben overgenomen en dat er als het ware een soort „ruil” zou zijn tot stand gebracht tussen de bevoegdheden van de procureur-generaal, fungerend directeur van politie, volgens artikel 5, lid 2, en de bevoegdheden van de burgemeester. Het verwondert mij niet, dat de Regering deze suggesties van de hand heeft gewezen. Dit doet mij denken aan de goede, degelijke Hollandse huisvrouw, die aan de banketbakker vraagt, of zijn taartjes wel vers zijn. Voor zover statistisch kan worden nagegaan is het antwoord op die vraag altijd, dat de taartjes vers zijn. Nooit wordt gezegd, dat ze van eerverleden week zijn. Zo is het ook hier. Als wij dergelijke opmerkingen in het Voorlopig Verslag maken, weten wij al bij voorbaat wat de Regering erop zal antwoorden.

Mijnheer de Voorzitter! Ik wil thans nog iets zeggen over artikel 3, waarin staat:

„De algemene leiding, de organisatie en het beheer van de gemeentepolitie berusten bij de burgemeester.”.

Dit artikel behoort tot hoofdstuk I „Organisatie en beheer van de politie”, maar in dit artikel komt een derde element om de hoek kijken, nl. de algemene leiding. Door de even-schikking mag niet worden aangenomen, dat dit hetzelfde is

De Niet

als de organisatie en het beheer. Het is dus eigenlijk een nieuw element, dat niet in de titel van het hoofdstuk is vermeld. Misschien is dit een voorbeeld van de omstandigheid, dat de bewindslieden met vrucht gebruik hadden kunnen maken van de opmerkingen van enige organisaties. Ik geloof, dat er werkelijk plaats was geweest voor de erkenning van de positie van de hoofdcommissaris, c.q. commissaris van politie, die korpschef is van het gemeentelijke politiekorps. Het spijt mij, dat in dezen de bewindslieden wel wat te vasthoudend zijn geweest, ook reeds tijdens het mondeling overleg en de openbare behandeling in de Tweede Kamer. Daardoor is de status van de commissaris en de hoofdcommissaris van politie eenvoudig een rang hoger geworden dan die van de inspecteurs. Als men de geschiedenis nagaat, dan ziet men, dat sinds 1851 van de magistraat, als in de Gemeentewet bedoeld, niets meer over is. Ik geloof, dat dit jammer is. Ik ben van mening, dat in elke gemeente, waar de burgemeester geen tijd heeft om zich intensief met de werkzaamheden van de gemeentepolitie bezig te houden, een commissaris van politie aan het hoofd van het politiekorps moet staan. Hij draagt dan zijn verantwoordelijkheid onder die van de burgemeester, maar heeft dan een status als hem in 1851 is toegedacht. Ik zal u verdere citaten in dezen thans besparen.

Thans zal door de instructie bepaald worden, wie de korpschef is; ook wordt hierdoor bepaald, dat de algemeen inspecteur korpschef is van het Korps Rijkspolitie. Ik geloof, dat dit jammer is en dat door een kleine wijziging en zonder de opzet van dit wetsontwerp aan te tasten aan deze verlangens had kunnen worden voldaan. Op blz. 6, linkerkolom, van de Memorie van Antwoord wordt dit ontkend. De formulering van die ontkenning is zo buitengewoon ingewikkeld geworden, dat ik het op prijs zou stellen — en mijn politieke vrienden met mij —, een taalkundige uiteenzetting te ontvangen van de betekenis van deze zin, die begint met „Evenzeer” en die eindigt met „geregeld”. Het is niet zo eenvoudig om te begrijpen, wat de bedoeling van deze zin is. Wij hebben de indruk, dat de bedoeling van deze zin niet tot uitdrukking komt, misschien wel het tegendeel.

Ik kom thans tot de beruchte bepaling van artikel 5, lid 2, eerste zin, waarin bepaald wordt, dat de plaatsing van ambtenaren bij de afdeling recherche van de gemeentepolitie niet geschiedt dan na overleg met de procureur-generaal.

Op blz. 4, rechterkolom, van de Memorie van Antwoord delen de bewindslieden mede, dat het openbaar ministerie voldoende inzicht kan verkrijgen in de capaciteiten van bedoelde ambtenaren, om een oordeel uit te spreken omtrent de voorgenomen plaatsing bij de afdeling recherche en de vreemdelingendienst, en wel op grond van ingezonden processen-verbaal en door persoonlijk contact met de politieambtenaren.

Ik geloof, dat dit een totale misvatting is. Ik heb dit nog de laatste dagen gecheckt met de opvattingen van zeer veel deskundigen. Allen waren zij het met mij eens. Het is jammer, dat hier de reeds eerder signaleerde vasthoudendheid, niet nodig om dit wetsontwerp in behouden haven te krijgen, een rol speelt.

Oorspronkelijk luidde deze bepaling anders, nl.: Bij onderdelen enz., worden geen wijzigingen in de plaatsing of indeling van het personeel gebracht dan met instemming van de procureur-generaal.

Deze bepaling is als een gevolg van allerlei druk gemitigeerd. Thans staat er „na overleg”; de bedoeling was oorspronkelijk een andere, dat is duidelijk.

Deze ambtenaren, die bij de recherche komen — die dus uit de algemene dienst komen, waar zij belast zijn geweest met straatdienst e.d. — hebben over het algemeen niet veel anders opgemaakt dan overtredingsprocessen-verbaal en geen misdrijvenprocessen-verbaal. Die overtredingsprocessen-verbaal worden, voordat zij bij het openbaar ministerie komen, zeker één- of tweemaal gecorrigeerd door chefs. Het openbaar ministerie kan absoluut niet uit die ingezonden processen-verbaal zien, hoe de oorspronkelijke redactie is geweest. Bovendien is een groot deel van deze processen-verbaal gedrukt, zodat men alleen iets behoeft in te vullen.

Deel II Zitting 1956—1957

Het persoonlijk contact tussen de verbalisant en het openbaar ministerie bij overtredingen is miniem; zij compareren wel als getuigen, maar slechts zelden. Het ergste van deze bepaling is, dat dit de tendens in zich houdt, dat de politieambtenaren uit de algemene dienst er prijs op gaan stellen, het zover te brengen en het daarheen te leiden, dat zij persoonlijk contact met het openbaar ministerie krijgen. Dan kan natuurlijk het openbaar ministerie die mensen nog niet volledig kennen; dat kan alleen de korpschef, niet het openbaar ministerie. Iemand, die bij de dokter komt, is een ander mens dan hij in zijn gewone leven is en een politiemans, die bij het openbaar ministerie komt, vertoont ook één sector van zijn persoonlijkheid, en niet altijd de meest zelfstandige. Het staat zonder meer vast, en het is ook bekend, dat sommige leden van het openbaar ministerie zeer gesteld zijn op het zich militair presenteren door de politieambtenaren, zo, dat de hiërarchie overduidelijk naar voren komt, ook in de uiterlijke houding. Kortom, dit betekent een zekere serviliteit aankweken en het ondermijnen van het contact van de korpschef met het openbaar ministerie. Wat zal de korpschef doen, als deze een jonge man is in een kleine gemeente en hij moet zich tot het openbaar ministerie wenden? Natuurlijk, de burgemeester is het hoofd van de politie en in grote gemeenten is het feitelijk de hoofdcommissaris of de commissaris van politie, die het contact met het openbaar ministerie onderhoudt, maar in de kleinere gemeente is toch de korpschef, die in feite het voorstel doet en verdedigt. En zal deze lang op zijn standpunt blijven staan, als hij nog een toekomst hoopt te hebben? Als hij, wat de circulaire van 11 januari noemt, nog een carrière hoopt te hebben? Ik houd niet van dat woord, maar als het ten Departemente een handzaam artikel is, zo'n carrière, dan mag ik toch hier zeggen, dat die man, wanneer hij nog carrière wil maken, niet te vasthoudend moet zijn bij dat overleg, want anders zal hij het niet ver brengen. Bij de goedkeuring van een eventuele benoeming elders zal hij geheel afhangen van het openbaar ministerie.

Men heeft hier dus te maken met een grote overschatting van de kennis van het openbaar ministerie van de afzonderlijke politiemans; dat is luce clarius. Het spijt mij, dat vanaf het begin een typische vasthoudendheid is betoond, behalve dan die ene mitigerende, omdat het, zoals het er oorspronkelijk stond, helemaal niet houdbaar was.

Waarschijnlijk komt dit ook, omdat ook de hoofdambtenaren ten Departemente dikwijls te grote afstand hebben tot het praktische politiewerk. Dit blijkt ook herhaaldelijk uit de Kamerstukken. In de Memorie van Antwoord wordt te dezen wel gezegd, dat voor detachering voor korte tijd geen overleg nodig is, maar dat was niet bedoeld in het Voorlopig Verslag. In het Voorlopig Verslag was bedoeld plaatsing van wat meer ervaren mensen gedurende zes of twaalf maanden bij de recherche om, b.v. voordat zij wachtcommandant worden, ervaring op te doen. Alleen in grotere plaatsen zal de (hoofd)commissaris zich vasthouden aan zijn standpunt.

In artikel 33g staat:

„Werkzaamheden met betrekking tot het verkeer op de daartoe door Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandse Zaken gezamenlijk aangegeven wegen, vaarwateren en luchtvaartterreinen.”.

Is dit in overeenstemming met de praktijk? Het is toch dikwijls zo, dat de politiedienst op wegen, vaarwateren en luchtvaartterreinen, ook buiten de verkeerssector, wordt verzorgd door leden van het Korps Rijkspolitie. Indien dit zo is, is het dan de uitdrukkelijke bedoeling, dat dit gewijzigd wordt en dat daar het verkeer door de rijkspolitie wordt geregeld en eventuele andere werkzaamheden door de gemeentepolitie worden verricht?

In artikel 34 wordt gesproken over de „vervulling van zijn taak”. Er staat nl.:

„De ambtenaar van gemeentepolitie is in het algemeen slechts bevoegd tot de vervulling van zijn taak binnen het gebied van de gemeente, waarvoor hij is aangesteld.”.

EERSTE KAMER

De Niet

Ik vind dit geen mooie uitdrukking. Deze uitdrukking staat ook in artikel 33, nl.:

„In gemeenten, waar gemeentepolitie is, onthoudt de rijkspolitie zich van de vervulling van haar taak.”.

Het is zeer merkwaardig, dat de wet voorschrijft je van de vervulling van je taak te onthouden. Hierop is ook in verschillende vakbladen gewezen, maar deze uitdrukking is gehandhaafd. Ik meen, dat het goed was geweest de gegeven suggesties te volgen en te lezen: in gemeenten, waar gemeentepolitie is, onthoudt de rijkspolitie zich van de vervulling van de politie-taak.

Thans kom ik op artikel V, omdat wij daarover in het Voorlopig Verslag ook enkele vragen hebben gesteld. Het gaat over de rijksrechercheurs, dus de bijzondere ambtenaren van de rijkspolitie. Wij hebben gevraagd:

„Is het waar, dat voor de inspecteurs der rijksrecherche in de praktijk minder hoge eisen, wat betreft de vooropleiding en vakexamens, gelden dan voor overeenkomstige rangen bij het Korps Rijkspolitie en bij de gemeentepolitie? Indien de vorenstaande vraag bevestigend zou moeten worden beantwoord, hoe kan men dan deze verschillen rechtvaardigen?”.

In de Memorie van Antwoord, blz. 10, linkerkolom, wordt hierop eigenlijk nog vrij uitvoerig geantwoord. Er wordt gezegd:

„Op grond van de beschikking van de Minister van Justitie dd. 17 september 1956, nr. 5 P 385, kan aanstelling e.g. bevordering tot inspecteur-rijksrechercheur, dan wel tot inspecteur-rijksrechercheur 1ste klasse eerst geschieden, nadat een door de Minister van Justitie vast te stellen examen met gunstig resultaat is afgelegd. De hiervoor noodzakelijke opleiding kan, naar het oordeel van de eerste ondergetekende, gelijkwaardig worden geacht aan de theoretische bekwaamheidseisen, welke voor overeenkomstige rangen bij het Korps Rijkspolitie en bij de gemeentepolitie gelden.”.

Dit is mij bekend, maar mij is tevens bekend, dat de beschikking van 17 september uitdrukkelijk stelt, dat de bevordering van reeds in dienst zijnde rechercheurs tot inspecteur-rijksrechercheur en van in dienst zijnde inspecteurs-rijksrechercheurs tot inspecteur-rijksrechercheur 1ste klasse zonder dit examen kan plaatshebben. Dit staat in dezelfde beschikking.

Voorts is mij niet ontgaan, dat op de vraag naar de vooropleiding niet is geantwoord. De vooropleiding is een van de belangrijkste dingen bij de gemeentepolitie. Bij de Rijksopleidingsschool voor hogere politie-ambtenaren is ten minste nodig een h.b.s.-diploma 5 jaar, maar er is praktisch geen enkele inspecteur-rijksrechercheur in Nederland met h.b.s.- of dienovereenkomstige vooropleiding. Gezien hun zelfstandige activiteiten, dikwijls in zeer delicate aangelegenheden ten aanzien van leden van bevolkingsgroepen van een grote ontwikkeling, is het m.i. onjuist, dat als regel geldt, dat de inspecteurs-rijksrechercheurs zonder meer uit de rijksrechercheursrangenvoortkomen, althans, wanneer het juist is, dat zulks bij de officieren van het Korps Rijkspolitie en bij de inspecteurs van de gemeentepolitie niet het geval is. Het is mij niet onbekend, dat dit bij de rijkspolitie in enkele gevallen wel gebeurt, dat men dus van onderop, zonder middelbare schoolopleiding, tot officier wordt bevorderd. Ik vrees echter, dat zij het in het korps van officieren van de rijkspolitie, zoals dat vroeger ook bij het leger het geval was, niet verder brengen dan drie sterren en dat ondanks het klimmen der jaren dit odium op hen blijft rusten. In ieder geval is hier verschil tussen de inspecteurs en de rijksrechercheurs en de overeenkomstige rangen bij de gemeentepolitie en de rijkspolitie. Ik geloof, dat dit als regel onjuist is, hoewel het in uitzonderingsgevallen natuurlijk gerechtvaardigd kan zijn.

Mijnheer de Voorzitter! Ik kom nu op de circulaire van 11 januari 1957 van de Minister van Binnenlandse Zaken, die over de taakherziening gaat. Het betreft de inkrimping van het

aantal lagere inspecteursrang en de uitbreiding van het aantal adjudanten, dus de hoogste rangen van het kader onder de inspecteurs en de brigadiers. In het Voorlopig Verslag wordt op blz. 6, linkerkolom, onzerzijds opgemerkt, dat deze circulaire o.a. tot resultaat zal hebben, dat buiten de dagdienst geen kader boven adjudant in dienst zal zijn. In de Memorie van Antwoord, blz. 7, rechterkolom, verklaart de tweede ondergetekende, de Minister van Binnenlandse Zaken, dat dit onjuist is, dat deze veronderstelling hem niet eerder ter ore is gekomen en dat dit niet in overeenstemming is met de situatie, die in de gedachtengang van de circulaire zal ontstaan. Ik heb al getracht zo kort mogelijk een beeld te geven van de huidige situatie in de gemeentelijke politiekorpsen, waar in de dagdienst op het ogenblik nog ternauwernood inspecteurs dienst doen, die direct contact met het publiek hebben, baliewerk doen en het politievak tot in de wortels leren. Dat deze circulaire daarop geen invloed zal hebben, zoals de Minister zegt, is mij een raadsel. Wanneer men de formules van deze circulaire b.v. op den Haag toepast, blijkt, dat het aantal inspecteurs beneden hoofdinspecteur, met 15 wordt verminderd; het bedraagt nu 52. Zal dan het aantal van 2 of 3 inspecteurs in de nacht- en avonddienst niet worden verminderd? Het behoren niet altijd dirigerende functies te zijn, die aan dit kader worden voorbehouden. Ik heb daarover met verschillende chefs van korpsen gesproken. Men verzekerde mij, dat men de circulaire nog niet geheel kon overzien, omdat nog niet kon worden vastgesteld, welke taken moeten worden overgedragen, maar dat het wel vaststaat, dat de toepassing van de formules van de circulaire tot een vrij drastische vermindering van het aantal inspecteurs zou leiden. Ik laat de vraag in het midden, of dit op zich zelf juist zou zijn, maar de stelling, dat deze circulaire daarop geen invloed zal hebben, lijkt mij niet te handhaven.

In het Voorlopig Verslag wordt verder opgemerkt, dat de situatie, die er thans al is, door de toepassing van de formules van deze circulaire zal worden verergerd in die zin, dat te weinig gelegenheid zal worden geboden aan jonge inspecteurs om het politievak in niet dirigerende functies te leren.

Ook dat heb ik opnieuw gecheckt aan het oordeel van mensen uit de praktijk in grotere en kleinere korpsen en zij hebben mij verzekerd, dat die vrees er wel is, hoewel in de Memorie van Antwoord wordt gezegd, dat gevolgen voor de praktische opleiding niet te duchten zijn en dat deze opleiding door de in de circulaire voorziene materie niet in het gedrang komt.

Het gaat niet over de opleiding in engere zin, zoals die in sommige plaatsen geschiedt, het gaat over het ervaring opdoen van jongere inspecteurs, die opgeleid zijn. Dat maakt van hen de juiste en de echte politiemans, die liefde voor het vak heeft en krijgt, die zijn plaats in de burgerij weet, die met de burgerij kan omgaan en die daardoor ook kan beoordelen, wanneer hij later in een dirigerende functie komt, of het onder hem gestelde personeel het juist of onjuist doet. Als hij het zelf nooit heeft meegemaakt, kan hij niet weten hoe moeilijk de politietak op de straat of aan de balie dikwijls is. Het gaat dus niet om de opleiding in engere zin, maar over het ervaring opdoen. Dat is nu reeds moeilijk.

U moet dat niet zien aan de hand van de kwaliteiten van de huidige dirigerende officieren van het Korps Rijkspolitie en van de hogere inspecteursrang in de korpsen gemeentepolitie, want die hebben allen een andere tijd meegemaakt en gediend als wachtcommandant.

Toen ik bij de Amsterdamse politie mocht dienen, moesten wij veertien jaar wachtcommandant zijn. Maar dat was dan ook een schandaal. Vandaar, dat velen weggingen en wel weg moesten gaan, pecunia causa! Dat dit echter in het geheel niet meer plaatsheeft, is jammer. Daarom hebben sommige chefs gesuggereerd: zou het niet juist zijn, zou het misschien niet de bedoeling zijn van de circulaire, dat er boven die uitkomsten van de formules van het aantal kader boven adjudant 8 of 10 pct. van de lagere rangen is, dat twee of drie jaar in niet-dirigerende functies het politievak kan leren?

De Niet

Het is ook de vraag nog, of het voor het publiek dikwijls niet nuttig is, dat het op deze wijze met de politie in aanraking komt, en ook voor de inspecteurs, want als wachtcommandant leren zij de grote waarde van de brigadiers en de adjudant, vergrijps in de dienst, kennen. Dan leert hij zijn eventuele verwaandheid vanwege zijn hogere opleiding, waarmede hij misschien in het korps kwam, wel gauw af. Voor alle verhoudingen is dit onmisbaar. Dan ook alleen zal mogelijk blijven, wat de Minister van Justitie in de Memorie van Antwoord stelt, dat hij de jongere officieren van de rijkspolitie uit het korps gemeentepolitie kan betrekken, hoewel ik het niet eens ben met de teneur van het antwoord, als zou dit de uitsluitende bron zijn. Er zijn, voor zover mij bekend, wel degelijk aantallen gekomen direct van de politie school Hilversum. Dan wordt het juist in het Korps Rijkspolitie nog moeilijker om de mensen met de praktische politietaken vertrouwd te laten raken dan het bij de gemeentepolitie al het geval is.

Het laatste punt — maar het punt, dat ik persoonlijk het belangrijkste vind — gaat over hetgeen door ons op blz. 3, linkerkolom, van het Voorlopig Verslag is opgemerkt, waar wij nl. de uitspraak van de Regering vragen alles te doen om een verder uit elkaar groeien van de rijkspolitie en de gemeentepolitie te voorkomen. Tot onze spijt wordt daarop niet geheel begrijpend geantwoord.

In de eerste plaats, omdat het hiermee nauw samenhangt, wil ik iets zeggen over de uiterlijke verschillen, die wij in dat zelfde verband hebben genoemd: de rangen, de distinctieven en de aanspreektitels. Wij verklaren ons in de meest duidelijke zin oneens met de andere leden uit het Voorlopig Verslag, die geen bezwaar hebben tegen de militaire aanspreektitels, rangen en distinctieven bij het Korps Rijkspolitie, aangezien hierdoor het aanzien van de politie wordt verhoogd. Dit is nu juist het misverstand, dat wij uit de wereld willen hebben. De politie is in principe een burgerlijk apparaat — de Regering erkent dat — en dat aanzien van het burgerlijke apparaat wordt niet verhoogd door andere rangen, distinctieven en aanspreektitels, zaken, die bij haar niet thuishoren. Ik zeg niet dat zij hoger of lager zijn, zij horen er functioneel niet thuis. Het is onbegrijpelijk, dat nog de bijna naïeve, kinderlijke mening heerst, dat door het voorzien van militaire distinctieven en aanspreektitels iemands positie wordt verhoogd. Dan zou het toch wel zeer merkwaardig gesteld zijn in onze maatschappij. Ik geloof, dat dit hier niet het geval is. Tot mijn grote vreugde is dit kennelijk dan ook maar door een gering aantal leden naar voren gebracht. De Ministers hebben het blijkbaar niet de moeite waard geacht, daarop te reageren. Ik vertrouw nl. gaarne, dat dit niet betekent: wie zwijgt, stemt toe.

Op blz. 3 van het Voorlopig Verslag wordt ten aanzien van de uniforme kleding enz. gewezen op het mondelinge overleg en verwezen naar de Memorie van Antwoord aan de Tweede Kamer. Die stukken zijn ons natuurlijk ook wel bekend, maar wij hebben het opnieuw in het Voorlopig Verslag van deze Kamer doen opnemen, omdat wij daarin iets misten over de aanspreektitels. Dat staat daarin nl. niet. Daarover heeft de huidige bewindsman van Justitie in de Tweede Kamer wel iets gezegd, nl. dat dat niet gemakkelijk „zo maar” is te veranderen. Nu verwachten wij nooit van een bewindsman, dat hij iets zo maar doet, maar wij menen er motieven voor te hebben aangevoerd en, wanneer het gemotiveerd gebeurt, is de uitdrukking „zo maar” niet op haar plaats, want „zo maar” houdt meer in dan een ineens maar veranderen. „Zo maar” betekent ook met de Franse slag. Wij menen, dat te dezen goede motieven aanwezig zijn. Het is wat ridicuul, dat er prijs op wordt gesteld, dat de algemeen inspecteur wordt aangesproken met generaal. Hij is geen generaal. Hij is praktisch de chef van het Korps Rijkspolitie en dat is een burgerlijk korps, zoals de beide Ministers erkennen. Het is wat ridicuul, dat de officieren van de rijkspolitie er prijs op blijven stellen om, terwijl zij totaal niet bereid zijn, alleen ter verhoging van hun aanzien, sporen te dragen. Dergelijke dingen horen beslist niet bij de mentaliteit van een burgerlijke politie. En in deze zelfde zin is het, dat de

gewestelijke commandanten — met de aanschaffing gaan wij akkoord —, ten dele hun eigen graf hebben gegraven, hetgeen mij uit de kring der rijkspolitie ter ore kwam. Met die sporen en distinctieven voelden zij zich soms in het gewest op één lijn met de Commissaris der Koningin en de procureur-generaal. Zij verdeden dan hun tijd met representatieve bezigheden. Zij, die prijs stellen op de militaire titels, etc., menende, dat daarmee hun politiestatus wordt verhoogd, horen hun ontslag te nemen. Dat is eerlijk.

Mijnheer de Voorzitter! De Memorie van Antwoord gaat dan door op de kwestie van het uit elkaar groeien en zegt daarover vrij laconiek:

„Wat de samenwerking tussen de ambtenaren van gemeente- en rijkspolitie betreft, wensen de ondergetekenden voorts stelling te nemen tegen de suggestie, welke bij het lezen van het Voorlopig Verslag gewekt wordt, dat er gevaar bestaat voor een verder „uit elkaar groeien”.”

Het ging niet over de samenwerking, want in de wet staat voorgeschreven, dat alle politiekorpsen moeten samenwerken. Wij behoeven de Ministers dus niet te vragen of zij bereid zijn die samenwerking te bevorderen. Wij hebben echter een vraag gesteld over het uit elkaar groeien. Dat is niet met elkaar in strijd. Instanties kunnen uit elkaar groeien en toch samenwerken. Het uit elkaar groeien is bedoeld als een uit elkaar groeien in de geest, in de mentaliteit. Ik heb dit wederom gecheckt bij mensen van rijks- en gemeentepolitie. Zij zijn het met deze uitdrukking eens. Daarvoor moet worden gewaakt. Men wil eigenlijk één worden, zeggen velen uit de beide korpsen.

De rijkspolitie is iets meer militair, wordt er gezegd. Geen wonder. Vanaf 1945 stond er in de dienstvoorschriften: De tucht wordt in militaire trant gehandhaafd. Dat is bepaald een andere trant dan bij de gemeentepolitie gebruikelijk is. Die bepaling is vervallen, ik weet het, maar zij werkt door. Er is wel degelijk sprake van uit elkaar groeien. Er is een kloof in geest, in mentaliteit, in instelling. Ik zou het op prijs stellen, wanneer de Ministers niet direct zouden antwoorden: het is niet waar, want de mensen zeggen het zelf.

Vroeger stond in het Politiebesluit 1945, dat de voorschriften ten aanzien van beide soorten politie zoveel mogelijk gelijklopend moesten zijn. Dat voorschrift is vervallen. Nu is er wederzijds overleg van de ambtgenoten nodig. Namens mijn gehele fractie doe ik op beide bewindslieden een sterk beroep om er door hun persoonlijke invloed voor te zorgen, dat deze twee soorten politie naar elkaar toe groeien, dat zij in verschijningsvorm voor het publiek identiek worden. Daarvoor zal o.a. nodig zijn een commissie, die in een korte spanne tijds moet trachten te komen tot een gelijk uniform met iets andere distinctieven, aan de hand waarvan men dan kan zien, of men te doen heeft met gemeente- of rijkspolitie.

In beide kringen heeft men mij verder verzekerd, dat het naar elkaar groeien belangrijk kan worden bevorderd door de opleiding. U weet, dat de geest van het Korps Rijkspolitie voor een groot deel wordt bepaald door de politiemensen in het korps tot en met de rang van adjudant. Zij vormen verreweg de meerderheid en zij doen het eigenlijke politiewerk. Deze mensen komen van de Rijkspolitieschool en worden bewust rijkspolitie-minded gemaakt, zoals de mensen op de gemeentelijke politie scholen gemeentepolitie-minded worden gemaakt. Dit is onjuist. Zij moeten politie-minded worden gemaakt. Dit geschiedt op korte termijn door één opleiding voor de rijks- en gemeentepolitie. Met name de Minister van Binnenlandse Zaken heeft al toegezegd, dat hij hiermede bezig is. Wij hopen op spoedige resultaten en dat het zo wordt gedaan, dat men tot één opleiding komt, zoals er in Hilversum één opleiding bestaat voor hogere ambtenaren. Ik bedoel natuurlijk niet één school. Daarvoor zou het aantal te groot zijn. Ik denk aan een regionale regeling. Dan zou in een commissie van toezicht wel degelijk rijkspolitie en gemeente vertegenwoordigd kunnen zijn.

De Niet e. a.

Het zou goed zijn deze facetten, nu de regionale opleiding begint te ontstaan, nu deze nog haar sanctie moet verkrijgen en de vorm van subsidiëring moet worden bepaald, nader te bekijken. Dit zou zeer belangrijk zijn en dit zou het mentaal naar elkaar toegroeien van deze twee soorten van politie zeer bevorderen. Het naar elkaar toegroeien, wat betreft de uniformen, de aanspreektitels en de rangen — dit naar elkaar toegroeien is toch de uitdrukkelijke wens van de Regering — zou er blijk van kunnen geven, dat het de Regering hiermede inderdaad ernst is en dat haar geen moeite te veel is.

Ik wil gaarne eindigen met het uitspreken van de wens, dat het deze twee bewindslieden moge worden gegeven, dat bij aanname van dit wetsontwerp de idealen, die hun hierbij voor ogen hebben gestaan en die zij in de Kamerstukken herhaaldelijk naar voren hebben gebracht, zullen worden verwezenlijkt. Wij zullen echter gaarne een exact antwoord ontvangen op onze vragen. Ik hoop, dat daardoor de verhouding tussen politie en burgerij steeds meer zal groeien in de richting, zoals die aan de andere kant van het Kanaal bestaat, en dat de politie zal uitgroeien tot het „visitekaartje” van de Overheid, dat mag worden gezien en dat graag wordt gezien, een apparaat, dat de helpende hand biedt aan wie daaraan behoefte heeft. De politie moet niet uitsluitend zijn het apparaat voor de drie B's. Ik doel hierbij niet op Brederode's Bouw Bedrijf, Mijnheer de Voorzitter, maar in dit geval bedoel ik Bef, Boef, Bajes. De politie heeft ook tot taak te voorkomen, dat Bef, Boef en Bajes eraan te pas komen. De politie en allen, die daarmede iets te maken hebben, zullen hun hoogste roeping ten aanzien van dit belangrijke onderwerp van staatsapparaat dan kunnen vervullen.

De Voorzitter: Is de Regering bereid, hedenavond te 7.30 uur te antwoorden?

De heer Struycken, Vice-Minister-President, Minister van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie: Ja, Mijnheer de Voorzitter.

De beraadslaging wordt geschorst.

De vergadering wordt te 5.59 uur namiddag geschorst tot 7.30 uur namiddag.

AVONDVERGADERING

(Bijeenroepingsuur 7.30 namiddag)

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van het wetsontwerp **Regeling met betrekking tot de gemeente- en rijkspolitie (Politiewet) (3525)**.

De beraadslaging wordt hervat.

De heer Struycken, Vice-Minister-President, Minister van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie: Mijnheer de Voorzitter! Ik hoop, dat de betrekkelijk korte tijd, die ons gegeven is — overigens met onze volledige instemming —, niet te veel zal leiden tot dubbele verklaringen onzerzijds en dat wij erin zullen slagen op enigerlei wijze een duidelijk antwoord op de gestelde vragen te geven.

Ik moge beginnen met mij, mede namens mijn collega van Justitie, aan te sluiten bij die geachte afgevaardigden, die hedenmiddag hulde hebben gebracht aan onze voorgangers, de Ministers Beel en Donker, omdat zij de grondslagen voor dit wetsontwerp hebben gelegd en daarmede de niet overbrugbaar lijkende tegenstellingen rond het politievraagstuk eindelijk hebben opgeheven en in een synthese wisten te veranderen.

De geachte afgevaardigde de heer Matser heeft dat woord „synthese” ook gebruikt en het is verheugend ook van die

Minister Struycken

zijde dit te horen, ondanks de misschien bij hem nog levende bezwaren. Degenen, die dit wetsontwerp als een compromis bestempelen en het daarom niet aanvaardbaar achten, begrijp ik niet goed. Bevat een compromis niet de wijsheid van het bereikbaar goede en moeten wij er niet voor waken, dat het betere de vijand van het goede wordt? Bijna alle leden, die hedenmiddag het woord hebben gevoerd, waren, evenals vele leden van de Tweede Kamer, van mening, dat wij zo spoedig mogelijk van het Politiebesluit 1945 af moeten, en allen erkenden, dat dit alternatief altijd nog beter is dan dat, wat er was.

Wanneer wij aan de hand van de geachte afgevaardigde de heer Reijers dit wetsontwerp benaderen, dan is het of wij aan de hand van de bekende Cornelis de Zwarte Zwadderheel aan het zoeken zijn en niets dan wonderigheid en narigheid ontdekken en mogelijkheden tot ruzie en onaangenaamheden, als u begrijpt, wat ik bedoel, Mijnheer de Voorzitter! Ik geloof, dat men door deze rechtlijnigheid van denken de realiteit van het politievraagstuk over het hoofd ziet, de realiteit, zoals wij deze nu eenmaal historisch gegroeid voor ons zien. Wij vinden in de Kamer voorstanders van de gedachte van één korps onder verantwoordelijkheid van de Minister van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie en fel daartegenover voorstanders van een rijkspolitie onder de Minister van Justitie. Daartussen zien wij verschillende nuances, voorstanders van gewestelijke politiekorpsen en van gemeentelijke autonome politiekorpsen, alle opvattingen, die ieder voor zich niet zo heel veel kans op verwezenlijking hebben. De geachte afgevaardigde de heer De Vos van Steenwijk was dan ook eigenlijk reeds bereid om na alle overwegingen en na een goede nachtrust dit wetsontwerp maar te aanvaarden.

De heer Van Bruggen: Tenminste, als die goed geslapen heeft.

De heer Struycken, Vice-Minister-President, Minister van Binnenlandse Zaken, Bezitsvorming en Publiekrechtelijke Bedrijfsorganisatie: Ja, als hij goed geslapen heeft.

Ik geloof, dat er positievere argumenten zijn te vinden om dit voorstel te aanvaarden, wanneer men maar wil uitgaan van het inzicht, dat de politie twee taken te vervullen heeft, die wel onderscheiden zijn, maar niet steeds te scheiden zijn, nl. de handhaving van de openbare orde en de opsporingen en vervolging van strafbare feiten. Voor de ene sector is de Minister van Binnenlandse Zaken de verantwoordelijke man en voor de andere sector de Minister van Justitie.

Uitgaande van deze realiteit, heeft het wetsontwerp bevoegdheden afgebakend en regelen gesteld ten aanzien van de vraag, hoe die bevoegdheden moeten worden gehanteerd, wanneer zij elkaar overlappen.

De geachte afgevaardigde de heer De Vos van Steenwijk stelt met enige kritische waardering vast, dat men meer naar evenwicht van bevoegdheden heeft gezocht dan naar een goede bevelsorganisatie, een goede gezagsverhouding. Is nu juist niet dat evenwicht tevens een waarborg voor goede gezagsverhoudingen? Ik bedoel, dat door op wrijfpunten overleg voor te schrijven prestigekwesties worden voorkomen, die anders de gezagsverhoudingen juist zouden verstoren.

Heeft de heer De Vos van Steenwijk niet met ons groot vertrouwen in het gezond verstand van de gezagsdragers, die de wet moeten hanteren? Nu dit overleg verplicht is gesteld, vindt men de oplossing bij moeilijkheden wel.

Het spreekt vanzelf, dat het justitiële en het bestuurlijke optreden invloed doen gelden op de taakvervulling van de politie.

Men mag ook niet uit het oog verliezen, dat het politiewezen een ontwikkeling heeft doorgemaakt en nog doormaakt, welke gelijke tred houdt met de maatschappelijke ontwikkeling hier te lande in haar verschillende facetten. Die ontwikkeling brengt mede, dat de politietaken niet in alle gemeenten met eigen ambtenaren en middelen kan worden vervuld. Het is reeds